

BoN

Bohdašín, Vanovka, Rokole, Bydlo

BOHDAŠÍNSKÉ OBECNÍ NOVINY

www.bohdasin.cz; obec.bohdasin@dobruska.net

redakční rada: Jana Petrů, Hana Matějčková,

Josef Černý, Mgr. Lenka Moravcová

stálí spolupracovníci: Ljuba Rychetská, Radka Gottwaldová,
sestry z Rokole

1/2024

Duben

Když nám jaro začíná,
je venku každá rodina.
Na zahrádce se pracuje,
sluníčko nás zahřeje.

Venku je aprílové počasí,
čeká každý až se vyčasí.
Tak přeji všem sluníčko,
na jaře hlavně zdravíčko.

Meteorologické jaro začíná 1. března a končí 31. května.

Astronomické jaro začíná 20. března a končí 21. června.

Vítání jara - vynášení smrti je západoslovanský zvyk. Slaměná figura oblečena v ženských šatech, známá jménem Morana. Tento rituál se vyznačuje tím, že se ozdobená slaměná figura vynáší průvodem ven z vesnice a zapálená se hodí do vody. To znamená, že skončila zima a začalo jaro. Zpravidla se koná na smrtnou neděli (2 týdny před Velikonocemi).

Velikonoce jsou jeden z nejvýznamnějších křesťanských svátků, ve kterém se oslavuje z mrtvýchvstání Ježíše Krista. V Čechách je při něm prastarou tradicí hodování a pomlázka.

Jaro je pro mě nejkrásnější období, když se všechno začíná zelenat a kvést a po zimě nás sluníčko zahřeje. Těšíme se na krásnou přírodu a dlouhé procházky.

složila a napsala: Radka Gottwaldová

A co se u nás událo od posledně?

6. ledna – tříkrálová sbírka

10. února - masopustní průvod a večer zábava a rozloučení s Basou bohdašínskou

16. března – holčičí koleda

18. března – veřejné zasedání

1. dubna – klučičí koleda a Velikonoce

V Bohdašíně a okolí se stále něco děje. A to je dobře.

6. ledna prošel vesnicí průvod tří králů (letos bylo králů opravdu hodně.... 😊), který jako každý rok lidem oznamuje, že se jim v Betlémě narodil Spasitel. Zpívají, přejí šťastný nový rok a píší na dveře požehnání. Při tom sbírají peníze do úředně zapečetěných pokladniček. Z těchto peněz jsou každoročně podpořeny stovky záměrů, drobných projektů pro lidi v nouzi. V Bohdašíně se vybralo 10.519,-Kč. Všem dárcům děkujeme.

10. února prošel Bohdašínem masopustní průvod. A večer se konala zábava s živou hudbou a tombolou.

Večer se četla basa bohdašínská, co všechno provedla a na závěr nechybělo její spálení u hasičské nádrže.

BASA BOHDAŠÍNSKÁ

2023 - 2024

**NA SVĚT PŘIŠLA - 18. ÚNORA 2023
K VĚTŠINĚ PŘEŠLA - 10. ÚNORA 2024**

Vážení pozůstalí, smuteční hosté, bratři a sestry,

sešli jsme se dnes, při této pietní vzpomínce, abychom se v tomto předjarním období rozloučili s naší milovanou, nenáviděnou a mnohdy opovrhovanou Bohdašínskou basou.

Basa tentokrát během svého krátkého ročního života prováděla kousky potměšilé, hrubé, mnohdy hloupé ale taky veselé, potřebné a pochvaly vhodné.

Připomeňme si tedy při této krátké vzpomínce, kousky a jiné nezapné žertíky, které basa během svého života prováděla.

Basa, jak jinak, škodila vědomky i nevědomky v dopravě.

Asistovala zapadnutí různých vozidel. Tak se stalo. Že base na náledí uklouzly kola u auta a skončila v příkopu, jeden telefonát a rodinní příslušníci basu vlastními silami zachránily. Rodinný příslušník též basu zachraňoval ne ze sněhu, ale z bláta. Basa totiž při rozvážení letáček zajela na měkké podloží, při odjezdu se kola propadla a byla tam. Záchrana však neproběhla tlačáním, nýbrž pomoc skočila za volant a automobil pořídila vyprostit řidičskými schopnostmi. Jenom koleje po base zůstali a ona si je přijde urovnat. Při dalším případě však již musela vypomáhat přivolaná pomoc druhého vozidla. Basa totiž svůj vůz ve sněhu zavrtala tak dokonale, že nebylo zcela jisté, zda automobil jede ještě po kolech či sáňkuje po boku. K převrácení však nedošlo a basa byla posazena zpět na kola a vysvobozena.

Basa též asistovala při spoustě drobných nehod.

Nutno podotknout, že u žádné nehody nedošlo k sebemenšímu poškození zdraví basy, natolik byla opatrná. Jednou basa předpisově zastavila před železničním přejezdem, na co předpisy, jiný účastník provozu se rozhodl, že zastavovat je zbytečné, bohužel se mu basa pletla, takže skončil v jejím kufru, naštěstí ji na přejezd nedotlačil, tak zůstalo jen u plechů. Jindy se basa projížděla po Hradci Králové a znáte to z filmu „Pane doktore, Vy jste se zase kochal“ basa však neskončila ve vratech stodoly, nýbrž v kufru před ní stojící dodávky, opět to odnesly pouze plechy.

Nehody a poruchy se však nevyhýbali ani velkým strojům. To když si basa pelášila po silnici s plným návěsem obilí a již se těšila na odchod z práce. Jenže náklad byl proti, a tak se návěs na jedné nerovnosti otevřel a basa se začala zbavovat nákladu příliš brzy. Brzký odchod z práce byl ta tam. Uklidit a znovu naložit náklad nebylo nikterak jednoduché a rychlé, jednalo se totiž o cca 60 metrů obilí.

Jindy basa pracovala se zemním strojem. Nutno podotknout že basa při práci s těmito stroji teprve zkušenosti sbírá. Bohužel jí uniklo zaparkované nákladní auto, a při otáčení mu basa sejmula kabinu, naštěstí byla kabina bez řidiče, takže opět to odnesly pouze plechy. V dalším případě se již neprohýbaly jenom plechy, nýbrž prasknul pořádný kus železa. To když basa vyrazila s plným fekálním přívěsem, při zatáčení se ozvala rána a u přívěsu ulítlo kolo i s nápravou. Bylo nutné fekálie přečerpat do jiného přívěsu, vyheverovat přívěs, zajistit nápravu a po třech kolech opatrně odjet na opravu. Base též při přepravě řepy u kamionu bouchlo přední kolo, nutno dodat, že base přálo štěstí a po chvíli cestování po volné komunikaci se jí podařilo zastavit bez jakýchkoli dalších následků. Odměnou jí pak bylo čtyřhodinové čekání s nohama na volantu, než jí přivezli nové kolo, snad měla čekání placené.

Také poruchám se basa věnovala. Při výletu v zahraničí base vypověděl vůz službu a z Francie se vezla na lafetě, ještě že měla zaplacené pojištění.

Další příhody se snad nedají nazvat poruchami, zde totiž přispěchal base na pomoc takzvaný lidský faktor, nebo chcete-li lidská blbost. Basa při rozsvěcení stromku nechala svítit svůj vůz a při pokusu o odjezd baterie, která již nebyla ve formě vypověděla službu. Na pomoc dorazil jiný vůz a provizorními startovacími kabely, na jejichž obsluhu bylo třeba vícečlenné zastoupení s hláškami já a ty děláš plus a oni minus se podařilo vozidlo natočit. Jindy však basa v Dobrušce natankovala a cestou domů dojela pouze do Valu. Asi nějaká porucha. Přivolala servis a nakonec se nechala odtáhnout k dílně. Na otázku, co natankovala, sveřepě odpovídala no naftu, přece nejsem blbá a mám na to doklad. Bohužel doklad o tankování vypovídal o opaku, byl to benzín. Basa se zastyděla, za pomoci opravářů vyčerpala nádrž, nalila odpovídající palivo a světe div se, motor po

krátkém přemlouvání naskočil a basa mohla odjet, zůstalo jí však asi sedmdesát litrů paliva, které je jí zcela k ničemu.

Basa též asistovala při výletech malých i velkých motocyklů. Při výletu malých motocyklů, tak zvaných trapitelů malých kubatur se dlouho zdálo, že basa bude chválena za bezchybný dozor nad zúčastněnými. Jeden stroj sice vykazoval drobné neduhy, řetěz, šlapky, cvrček na šlapání, avšak žádné zásadní problémy, než přišel osudný kopec. Bylo teplo, takže stroj se zahříval, basa díky šlapání a odstrkování se přímo přehřívala, až pohár přetekl. Tak jako Syráno svůj širák, tak i basa svůj stroj odhodila dál. Basa i stroj po čase vychladli a přeci jen pokračovali v cestování.

Při výletech velkých motocyklů byla basa podstatně aktivnější. Na dálnici přejela odbočku a zastavila na krajnici, s basou zastavili všichni účastníci, jeden stroj však vypověděl službu, takže se basa rozhodla přistoupit k opravě hned na místě. Naštěstí během této doby nejeli po dálnici ani policisté ani nějaký závodník, takže parkování na kraji dálnice a cirká padesátimetrová jízda v protisměru neskončila zdravotním ani bodovým poškozením. Jindy však basa začala hořekovat, neukazuje mi palivoměr, spolucestující ji však uklidnil, tankovali jsme spolu, takže když mám palivo já, musíš ho mít i ty. No naštěstí basa dojela až na parkoviště a po přestávce již stroj odmítl poslušnost, zkrátka dojela na výpary. Jízda doprovodu k bezince, koupě kanystru a paliva vše zdárně vyřešila.

Při stejném výletu se basa po různém motání po městě a několikátém otáčení rozhodla, že svůj stroj při rozjezdu trochu pobídne, nebyl to dobrý nápad, cestu přejela. Zajela do žlabovek a řidítka potkala plot, neslevila však při prvním kontaktu, prostě otloukala ten plot tak dlouho, dokavad neurazila alespoň jednu plaňku, asi se basa ten plot nelíbila. Uražené zrcátko, mírně pochroumaná ruka a především ta uražená laťka, jiné následky incident neměl. S motocykly je spojena další příhoda, kdy se basa rozhodla vyměnit olej u svého stroje. Bylo jí poraděno, nekupuj originál filtr, filtr do Fabie je stejný a lacinější. Slovo dalo slovo, a basa vyměnila olej našroubovala filtr a natočila stroj. Mazání nezhaslo a při pohledu pod stroj basa zjistila, že veškerý olej je pod strojem na zemi. Basa tedy ušetřila dvě stovky na filtru a přišla o tisíc v oleji, a to se vyplatí. Dnes je ve stroji originál filtr a nový olej bez jakýchkoli dalších potíží.

Jistě víte, že basa každoročně vyráží na projížďku obcí se svými alegorickými vozy. V uplynulém období však basa vyrazila na projížďku obcí i s alegorickou postelí, a to včetně nocležníků. Nevím jak to bylo se spánkem, ale pořízené záběry prokazují, že nocležníci cestou pravděpodobně oka nezamhouřili.

Další příhoda se pojí se zvířátky. To když basa zjistila, že jí vypověděl službu elektrický ohradník. Oprava se nezdařila, takže bylo třeba obstarat nový. Ovečky byli na ohradník zvyklé, takže se o útěk nikterak nepokoušeli. Basa při tomto zjištění, v době kdy už měla doma nový ohradník, nikterak nespěchala s jeho montáží. Ovečkám to trvalo možná měsíc, než se rozhodli funkčnost ohradníku odzkoušet. Tak se stalo, že jednoho rána se pásly mimo vytyčenou plochu, a to přímo na dvoře. Basa s pomocníky, ovečky zahнала zpět do výběhu, který byl stále bez ohradníku. Trvalo to cirká patnáct minut a ovečky byli zpátky na dvoře. Basa tedy nezbylo, než nový ohradník namontovat a zapojit, aby ovečky i nadále zůstali doma.

Jistě jste si všimli, že jsem doposud nemluvil o kouscích, které basa provádí pod vlivem alkoholu. Skoro to vypadá, že basa s tímto zlovykem skoncovala, či se začala více kontrolovat. Přesto přese všechno bych tu jednu perličku měl. To když se basa rozhodla vyrazit na svém motorovém kole, ne že by musela, prostě díky podpory pojatého alkoholu prostě jenom chtěla. Takže nasedla, rozšlapala a vyrazila vstříc novým zítřkům. Jenže při prvním brzdění si trošku popletla páčky, stojka na předním kole jí byla odměnou. Posbírala sebe, motokolo, přepočítala kosti a naštěstí jí nápad projížďky přešel a spořádaně vyrazila k domovu. Rychlost nebyla velká, takže si basa z události odnesla pouze mírný silniční lišej

Basa však dokázala škodit i při běžné každodenní činnosti. To když basa zašla přiložit do kotle a snad z roztržitosti nevrátila klapku kotle do správné polohy. Spokojeně si hověla v pokoji až do doby, kdy v domečku začala cítit jiné pachy nežli je zvyklé. Vyrazila z pokoje, na chodbách kouřmo, v kotelně nedýchatelno. Odvětrání basa obstarala sama, a jelikož je i hasičem, mohla si

připsat jednu čárku za zdařilý zásah. Jindy basa sestavila a vypustila pro obveselení dětí draka. Vítr dul, drak se vznášel a basa držela, až potud vše bezchybně. Drak se však rozhodl, že basu trochu potrápí a případně jí kousek poponese. Neměl šanci, zvednout basu, při její tělesné váze to bylo zcela nemožné, proto alespoň přetrhl úvazek a odletěl do vedlejší vesnice. Zdali si to drak s basou posléze vyříkali nám již. bohužel není známo. Basa však nechtěně a ještě k tomu v zimě zřídila koupaliště, nebo chcete-li bazén. To když vodáci base namontovali ve stavbě vodovodní potrubí, nainstalovali vodoměr, a ani basu ani řemeslníky nenapadlo, že se blíží zima. Vodoměr zamrzl, posléze rozmrzl, a než přišlo oteplení, bylo vše pořádku. Jenomže oteplít se jednou musí a voda tekla a tekla a tekla. Proto jsem mluvil o bazénu, bohužel v nesprávné roční době. Naštěstí se jednalo o stavbu, takže voda odtekla, možná vyschla, akorát tu vodu možná basa splácí dodnes.

Basa však nečinila pouze potměšilosti či jiné nejnepříjemnosti. Pojdme si proto připomenout i kladnou stránku jejího života.

Basa v obci zajistila pořádání kulturních akcí. Rozsvěcela vánoční stromček. Dokonce po mnoha letech postavila v Bohdašíně májku.

Basa se též pustila do opravy požární nádrže, v tomto případě však nevím, zda li je za co chválit, nádrž je rozvrtaná do dneška, snad basa ještě zabere.

Ukončeme však tyto řeči a důstojně se rozlučme s naší zesnulou se všemi poctami, které ji náleží, a přestaňme ji oplakávat, neboť dnes nás sice opouští, ale zároveň se rodí další a již vymýšlí, jakými skutky nás v příštím období obdaří.

Napsal: Josef Černý

Letos na holčičí koledu chodilo několik skupinek kolednic.

Ale tyto nešlo přehlédnout.... 😊

Jsem ráda, že se u nás tradice stále dodržuje.

Studna – jak to bylo doopravdy

Právě probíhá natáčení několikadílného seriálu Studna, remake nejznámějšího dílu ze známého seriálu Třicet případů majora Zemana. Režisérka chce jít víc do hloubky tohoto případu. Protože to točí stejná režisérka, co točila seriál Smysl pro tumor, který považuju za hodně povedený, docela se na seriál těším. Mimo jiné i proto, že ve své době byl díl Studna hodně známý, a jako děti jsme se při něm hodně bály. Nevím, zda víte, že mladý Brůna (ve skutečnosti Stanislav Jelínek) pracoval tady v našem kraji – nedaleko – na Rzech.

Jak to tenkrát bylo? ... Je mrazivá noc z pondělí na úterý 13. února 1968 a hasiči z Radotína přijímají hlášení o požáru domu v chatové kolonii u Vonoklas poblíž Prahy. Když přijedou na místo,

první patro už je v plamenech. Zamčenou vstupní bránu se železnými závorami i dveře do domu musejí vyrazit. A uvnitř nacházejí scénu jak z hororu.

Uprostřed požářiště v prvním patře leží zuhelnatělá mrtvola třiapadesátileté Marie Jelínkové. Torzo identifikoval patolog podle zubní korunky. Neuhořela zaživa: zadusila se masivně vdechovanou krví, svědčící o několika silných úderech zepředu do obličeje. Také vzadu prorazila lebku rána tupým předmětem.

Utonulé tělo jejího manžela, sedmapadesátiletého Stanislava Jelínka, plavalo ve studni na zahradě. Smrt si pojistil několika hlubokými řezy do tepny na levém zápěstí. Hororový dojem dotvářely stromky posekané tak, jako by nic nemělo přežít. Jenže přežil jeden z účastníků tragédie: sedmatřicetiletý syn Stanislav. Našli ho ráno před domem jeho strýce v Černošicích, vyčerpaného a zkrvaveného. Vyšetřování potvrdilo, že pachatel založil požár úmyslně. Zamčený byl i zadní vchod do zahrady. Vraždit tedy musel někdo ze tří členů rodiny. Ale kdo?

Vražda, jeden pokus o sebevraždu dokonáný, druhý ve stadiu pokusu, zabití v sebeobraně, zhářství... Kriminalisté stáli před zapeklitým případem.

Případ z Vonoklas popsal major Josef Strouhal v Kriminalistickém sborníku 11/1968. Filmoví Brúnovi se ve skutečnosti jmenovali Jelínkovi. Tragédii předcházely jejich dlouholeté spory se sousedy, kvůli nimž si otec a syn Jelínkovi pořídili dva stejné ostré nože s dvaceticentimetrovou čepelí. Použili je při potyčce se sousedy, která měla za následek stíhání Jelínka staršího a jednoho ze sousedů pro ublížení na zdraví.

Ve středu 14. února 1968 se měl otec kvůli tomu dostavit k výslechu. Podle Stanislava mladšího byl celé pondělí skleslý a málomluvný, skoro nejedl, chvilkami plakal. Podezřívá manželku a syna, že ho v nadcházejícím vyšetřování nepodpoří. Okolo půl dvanácté uslyšel syn ze sousední ložnice matčin výkřik. Vběhl tam a v přítomnosti uviděl stát otce nad postelí. V ruce něco držel. Matka bezvládně ležela na peřině. Chroptěla. Přes pelest se valil proud krve. „Vrhl jsem se k matce a líbal jí ruce. ..V tom okamžiku mi bylo jedno, zda mě otec také píchne, nebo ne, poněvadž jsem v tom spatřoval konec smyslu mého života, „ uvedl později do protokolu.

„Taky tě tu nenechám! Musíme všechno zničit.“ naléhal podle výpovědi Stanislava Jelínka jeho otec. Vyvedl strnulého syna na zahradu a nařídil mu, aby sekerou zničil stromy. Pak ho donutil, aby si pořezal hrdlo a zápěstí a skočil do studny. Jenže chlad vody syna probral. Uvědomil si, že chce žít. Vzpíral se v úzkém prostoru zády a nohama o stěny a centimetr po centimetru se soukal ven. Už byl skoro nahoře, když otec skočil do studny za ním a srazil ho zpět.

„Octli jsme se čelem proti sobě. Otec mi řekl: Ty ještě žiješ? Nezůstávej tady bez nás!“ Chytil mě oběma rukama kolem krku. Jak se na mě pověsil, oba jsme se potopili. Byl to hrozný okamžik, dusil jsem se. Kolenem jsem ho odstrčil a pravou rukou chytil za ruce, kterými mě držel kolem krku,“ vypověděl Stanislav Jelínek mladší. Otec nakonec bezvládně plaval na hladině a syn se podruhé soukal nahoru. První patro hořelo. Stanislav Jelínek mladší v šoku přelezl plot a utekl do noci. Mokrý, jen v ponožkách. Bačkory zahodil ve studni, aby se mu lépe lezlo. Když k ránu začalo sněžit, našli ho dva kilometry od místa činu. Zcela vyčerpaného, se zkrvaveným hrdlem a levým zápěstím. Rány však byly jen povrchové, vykrvácení nehrozilo. Nevymyslel si všechno, aby zakryl vraždu? Chvilí to tak vypadalo, zejména když třikrát změnil výpověď. Napřed naznačoval, že rodinu přepadli sousedé. Pak prohlásil, že ho pořezal otec. Nakonec tvrdil, že ho otec při pádu minul a sám se utopil. Vyšetřovatelé vyvrátili jednu verzi po druhé.

Jenže... Kriminalisté také zjistili, že ve studni skutečně byl: ve stěně půl druhého metru nad hladinou našli v jílu stopy jeho bačkor, na skružích byly jeho vlasy a krev. Ověřili také pokusem, že ze studny lze vylézt bez žebříku, a oděrky a modřiny na konečcích prstů, loktech a kříži svědčily o tom, že se syn vydrápal ven popsáním způsobem. Krev vzadu na límci jeho košile navíc patřila otci, což podle vyšetřovatelů dokazovalo, že synovi při zápasu ve studni tekla za krk krev z otcova poraněného zápěstí, jak se ho snažil dostat pod vodu. A tak nakonec případ uzavřeli stejně jako seriálový Zeman.

Co když to ale bylo jinak? O tom dodnes přetrvávají pochyby. V pořadech portálu Badatele.net je shrnul reportér Jaroslav Mareš, který se kauze věnoval dlouhodobě. Studna byla přes jedenáct

metrů hluboká, na šířku měřila jen osmdesát na osmdesát centimetrů. Hladina ležela v hloubce více než sedm metrů. Když ale byla dost úzká na rozepření, nebylo v ní dost místa na rvačku. A pokud syn vylézal ze studny a otec na něj spadl, neměl by syn šanci na přežití. Pád muže v úzkém prostoru by strhl tělo pod sebou a zatlačil ho pod hladinu jako špunt, což potvrdila počítačová simulace forenzního biomechanika Jiřího Strause i pokus v bazénu, který Jaroslav Mareš provedl. Podle reportéra se nabízí jediné vysvětlení: syn skočil jako druhý.

„Já si myslím, že syn je minimálně spolupachatel, ne-li pachatel, protože otec byl podle zjištění profesora Strause ve studni první. A kdo by ho tam asi tak hodil“ konstatuje ředitel Muzea policie Radek Galaš. Nutno však dodat, že odbornost soudního znalce Strause byla opakovaně zpochybněna a Ústavní soud zrušil dva verdikty, kdy kvůli jeho nesprávným posudkům dostali lidé vysoké tresty.

A měl vůbec syn nějaký důvod k vraždě matky? Miloval ji a ona se o něj celý život vzorně starala. Možná až moc... údajně měl mít v 16- 17 letech pohlavní styk se svou matkou. Když otec toto zjistil, řešil to tím, že matku fyzicky týral, a nakonec se to vyřešilo záhadnou smrtí obou rodičů, kdy otec i matka byli nalezeni mrtvi ... konstatuje záznam StB z roku 1976, který se nachází v archivu bezpečnostních složek. Věrohodnost záznamu StB nelze přeceňovat. Že v Jelínkově rodině panovaly patologické vztahy, je však bez debat. A nemuselo jít zrovna o incest. Jak uvedl major Josef Strouhal v Kriminalistickém sborníku, Jelínek starší byl propuštěn z armády a posléze superarbitrován. Příčina – těžká neuropsychopatická konstituce – tedy nevyléčitelná duševní choroba. Snad schizofrenie? Každopádně psychické postižení může být dědičné. Psychiatr charakterizoval Jelínka mladšího jako osobnost anomální až psychopatickou, s přehnanou touhou po sebeuplatnění, hysterickými rysy a kverulantními postoji. V době vraždy se také povídalo leccos dalšího: že Státní bezpečnost zavraždila rodiče, aby syna donutila ke spolupráci.... Že se Stanislav podílel v Moskvě na vývoji supertajné zbraně... že po návratu pokračoval ve výzkumu na tajné vojenské základně...

Některé spekulace, jakkoli se zdají přitažené za vlasy, ale mají blízko k pravdě. Inženýr Stanislav Jelínek mladší, absolvent Fakulty technické a jaderné fyziky ČVUT, totiž krátce po tragédii opravdu odjel do Moskvy a tři roky tam pracoval v radiochemické laboratoři ústavu Akademie věd SSSR pod vedením sovětského virologa Viktora Ždanova. A po návratu se skutečně podílel na utajeném výzkumu v Orlických horách. Nikoliv však na vojenské základně, ale na detašovaném pracovišti ČSAV v Novém Hrádku – Rzech. S krátkou přestávkou tam pracoval v letech 1970 až 1975. V té době se také oženil a narodil se mu syn.

„O tom, že tady u nás působil, ví minimum lidí. Já sám jsem se to dozvěděl až v devadesátých letech od táty, který ho znal osobně,“ říká starosta městyse Nový Hrádek Zdeněk Drašnar. „Bakteriologický výzkum se nedá řešit ve městě. A když chtěl stát za studené války nějaký provoz utajit, strčil ho do bývalých textilek sem k nám, na okraj republiky,“ dodal. Československá akademie věd tak provozovala v Orlických horách dvě laboratoře, které se později staly součástí Ústavu experimentální medicíny: v Olešnici a ve Rzech. A v nedalekých Dolech byla pro změnu laboratoř Mikrobiologického ústavu ČSAV. To vše leželo v rozmezí pouhých několika kilometrů.

V Dolech se v 50. letech vyvíjela vakcína proti sněti slezinné (antraxu), která může být použita jako náplň do biologických zbraní. V roce 1961 pak výzkum vystřídal odchov bezmikrobních zvířat pro laboratorní účely, na němž se podílel Jiří Trávníček, inženýr se specializací mikrobiolog- imunolog, dnes v důchodu.

„V patře nad námi měl v 60. letech pronajaté prostory vojenský ústav hygieny a epidemiologie, který pokračoval v utajeném výzkumu ochrany proti biologickým zbraním. Jen už neřešil antrax, ale jiné viry,“ konstatuje. Nějakou dobu fungovaly obě instituce v Dolech paralelně, až se koncem 60.let vojáci přestěhovali na novou základnu v Těchoníně.

A právě v Dolech se Jiří Trávníček se Stanislavem Jelínkem mladším několikrát setkal. „Měli jsme tam totiž dobrou mechanickou dílnu, kam si občas jezdili něco vyrobit i kolegové ze Ržů. Pamatuji si, že pan Jelínek napadal na nohu. Kolegové o něm říkali, že slouží sovětské rozvědce- Dávejte si bacha, je to fízl! A je divnej! Vzpomíná.

Starostovi Drašnarovi se podařilo dohledat několik Jelínkových kolegů přímo z laboratoře. Jsou

to staří lidé, kteří překročili osmdesátku. A jedno mají společné: dodnes se jména Jelínek bojí.

Celou jeho kariéru totiž provázely konflikty. Stěžoval si na nadřízené, šikanoval podřízené... Neschopnost vyjít s lidmi byla zřejmě jednou z příčin, proč šla jeho vědecká kariéra strmě dolů. Nakonec skončil jako knihovník v knihovně ústavu experimentální medicíny v Praze – Krči.

„Oslovil jsem dva lidi v Olešnici, ale vzkázali mi, že o té době vůbec nechtějí mluvit,“ uvedl Zdeněk Drašnar. Nicméně se Novinkám díky panu starostovi nakonec podařilo kontaktovat Janu Novou, která byla Jelínkovou přímou podřízenou ve Rzech. S rozhovorem souhlasila pouze pod podmínkou, že její jméno změníme. „Mám na to období zlé vzpomínky. Podle mě byl Jelínek psychopat. Nerada bych, aby se mi někdo mstil,“ říká stará paní. „Přišel k nám a zabral radioaktivní laboratoř, kde jsem pracovala. Vyhodil krátce po sobě čtyři sekretářky. Každý den, když jsme přišli do práce, byl na dveřích nový zákaz: třeba mluvení s údržbáři. A bylo vidět, že se bojí. Nechodil jinak než s vystřelovacím nožem. Když šel proti nám na schodech v práci, tak ho vytáhl a mířil na nás,“ popisuje podivné vztahy na pracovišti.

Z materiálů v archivu radnice v Novém Hrádku vyplývá, že Stanislav Jelínek ve Rzech pracoval jako vedoucí otolaryngologické laboratoře. Čím přesně se zabývala, není známo. Nicméně podle moskevské praxe a podle toho, že byl inženýrem technické fyziky se specializací na fyzikální a jadernou chemii, lze odhadnout, že šlo o diagnostické metody ve virologii, například o detekci virů radioizotopy. Což mělo velmi blízko k tajnému výzkumu v Dolech, kde vojáci vyvíjeli protilátky proti virům použitelným v biologických zbraních.

Že tedy měla o mladého Jelínka zájem StB, je nesporné. S přihlédnutím k tomu, že se seriál Třicet případů majora Zemana natáčel pod jejím dohledem, nelze vyloučit ani spekulaci, že by vyšetřovatelé případný zločin nadějného vědce kryli. Jenže na výzkumu spojeném s biologickými zbraněmi začal pracovat až několik let po uzavření případu.

A byť se na veřejnosti oháněl nožem a vzbuzoval obavy okolí, jeho dochované dopisy svědčí spíše o submisivní povaze, která se cítí být ostatními ohrožována. V dopisech sestřenici Marii nazývá manželku „ má paní a učitelka“. Z jejich úryvků je vidět, že ji velmi miloval: „Sám s mladou milovanou manželkou na samotě...Přes den učila malého Péťu a v noci doučovala mne...A já ji poslechl jako vždy...”

Nová rodina žila ve Rzech stejně uzavřeně, jako byl Stanislav zvyklý z Vonoklas. Jenže tentokrát nechtěně. Místo slíbeného služebního bytu v Novém Hrádku totiž dostali Jelínkovi dřevěnou chatu na strmém kopci nad laboratoří. Ležela sice jen pár desítek metrů od pracoviště, ale uprostřed ničeho: v opuštěné zatáčce silnice mezi zalesněnými kopci.

Přestože byl Stanislav zpočátku horlivým straníkem, schůze ho rychle omrzely. Zejména když na ně měl kulhat několik kilometrů pěšky přes kopec. „ V podmínkách, v jakých bydlím, se s malým dítětem není možné účastnit jakékoli jiné činnosti, natož stranické... Pokud pro mě chtějí soudruzi něco udělat, mohli by mi opravit cestu,“ stěžoval si místnímu stranickému vedení. V roce 1974 ze strany vystoupil. Později se odstěhoval do Benátek nad Jizerou a poté do Prahy. Zemřel v roce 2002 na mozkovou mrtvici. Bylo mu 73 let. O tom, co se ve Vonoklasech oné noci skutečně stalo, nikdy nepromluvil.

Napsala: Hanka Matějčková, čerpáno z internetu

Jak posílit imunitní systém? Objevte kouzlo fermentovaných potravin

Slovo fermentace se v posledních letech skloňuje snad ve všech pádech. Není divu, vždyť fermentované potraviny vynikají nejen svou specifickou chutí, ale především vysokým obsahem probiotik, důležitých bakterií, které posilují náš imunitní systém.

Fermentování rozhodně není výdobytek moderní doby. Vždyť už naše babičky věděly, že proces kvašení je tím nejlepším pomocníkem při konzervaci potravin. I když se na nějaký čas od fermentování upustilo, vypadá to, že v současné době se mu opět blýská na lepší časy. Čím dál tím

více rodin znovuobjevuje recepty po předcích a odvážně se pouští do přípravy pickles, kimči nebo kombuchy.

Fermentuju, fermentuješ, fermentujeme

Ptáte se, čím jsou fermentované potraviny tak výjimečné? Odpověď je zcela jednoduchá! Při fermentování, tedy kvašení, dochází k vytvoření kyseliny mléčné. Ta nejen napomáhá ke konzervačním procesům, ale také hraje významnou roli při vzniku enzymů a vitamínů. Zároveň ve fermentovaných potravinách nalezneme dobré bakterie - probiotika, která jsou důležitá pro zažívací trakt. Pokud naše zažívání funguje jako po másle, pak se s největší pravděpodobností nemusíme strachovat ani o náš imunitní systém. Ne, nadarmo se říká, že zdraví začíná právě ve střevech! "Rozhodně platí, že pokud lidé jedí probiotika (která se nacházejí ve fermentovaných potravinách) od raného dětství, může to pomoci jejich imunitnímu systému. Ten následně dokáže tolerovat a spolupracovat s různorodým, prospěšným mikrobiomem," říká profesor David S. Ludwig z Harvard TH Chan School of Public Health.

Fermentované potraviny do každé rodiny

Nehrají fermentované potraviny ve vašem jídelníčku prim? V případě fermentovaných potravin platí zlaté pravidlo – dobrého pomálu. V ideálním případě si tedy každý den dopřejte menší část fermentované potraviny. Jedině tak si váš zažívací trakt na kvašené dobroty zvykne a dobré bakterie budou pracovat tak, jak mají. Je jenom na vás, zda dáte přednost fermentovaným potravinám z obchodu, nebo se pustíte do domácího kvašení.

Domácí fermentování pro začátečníky

Pokud jste se rozhodli, že si vytvoříte fermentovanou pochoutku doma, pak se rozhodně nemusíte ničeho obávat. Začít můžete třeba s receptem na tzv. pickles (*kvašená zelenina*), na který budete potřebovat červené zelí, mrkev, kedlubnu a ředkvičku. Jakmile zeleninu najemno nakrájíte, vložte ji do mísy, kterou zasypte solí a drceným kmínem. Zeleninovou směs promačkejte a nechte zhruba hodinu odpočinout. Následně zeleninu vložte do sklenice tak, aby byla ponořená. V případě, že nemáte dostatek zeleninové šťávy, připravte solný roztok, kterým zeleninu zalijte. Následně už stačí zeleninu něčím zatížit a nechat zhruba pět dnů kvasit. Nezapomeňte pickles každý den kontrolovat, díky čemuž unikne přebytečný plyn a nehrozí prasknutí. Hotovou kvašenou zeleninu uchovávejte v lednici a podávejte ji například jako přílohu. Na trhu také naleznete fermentovací nádoby, které vám s přípravou kvašené zeleniny pomohou.

Kvašená není jenom zelenina

I když si pod pojmem fermentace většina z nás představí kvašenou zeleninu, rozhodně je dobré vědět, že existuje nespočet kvašených potravin, které si můžete dle libosti dopřávat. Zástupcem kvašených mléčných výrobků je kefír, naopak za pečivo kope kváskový chléb. Pokud navštěvujete obchody se zdravou výživou, pak pravděpodobně znáte fermentovaný nápoj kombuchu, jehož chuť připomíná ledový čaj. Japonci zase nedají dopustit na směs kimči, která se skládá ze zeleniny a dominuje jí ostrá chuť.

Zpracovala: Jana Petrů /zdroj: internet/

Proč máme 29. únor? Den navíc má dlouhou tradici, vznikl už ve starověkém Římě

Po čtyřech letech má letos únor zase 29 dní. S vynálezem v podobě pravidelného prodloužení kalendářního roku o jeden den, aby odpovídal pohybu Země kolem Slunce, přišli už myslitelé ve starověkém Římě. Že oním dnem navíc bude právě 29. únor, se definitivně rozhodlo o stovky let později.

Umí létat ohromnou rychlostí, dokáže běžet rychleji než kulka, má nadlidskou sílu, z očí dokáže vyslat laserový paprsek. Populární komiksový hrdina Superman však také patří mezi skupinu těch, kteří slaví (podle různých vtipů) narozeniny pouze jednou za čtyři roky. Tvůrci tohoto superhrdiny totiž uvedli, že se narodil 29. února.

Toto datum najdou lidé v kalendářích i letos. Historie přestupného roku, tedy roku bohatšího o jeden den, se táhne prakticky od chvíle, kdy se lidstvo pokusilo zaznamenat plynutí času v podobě rozdělení roku na dny a měsíce. Nejméně však do období starověkého Říma.

S překvapivou informací přišli vědci sledující atomové hodiny, které měří čas na základě rezonanční frekvence atomů.

Nutnost si rok jednou za určité období (v našem případě čtyři roky) prodloužit vyplynula z potřeby sladit kalendářní rok a tropický rok. „Pokud bychom čas navíc k standardnímu 365 dní trvajícím roku nepřidávali, bylo by to velmi nepříjemné, ne-li ničující. Za přibližně 700 let by v takovém případě na severní polokouli léto nezačínalo v červnu, ale podle kalendáře v prosinci,“ vysvětluje web muzea Smithsonian.

Co je kalendářní a co tropický rok

- **Kalendářní rok** je časové období vyměřené podle lidmi používaného kalendáře. Česká republika patří mezi země, které používají gregoriánský kalendář.
- **Tropický rok** představuje dobu mezi dvěma průchody Slunce tzv. jarním bodem (tedy dobu, za kterou Země jednou oběhne Slunce).
- Jelikož jeden oběh Země kolem Slunce trvá 365 dní 5 hodin a necelých 49 minut a jeden kalendářní rok má 365 dní, jednou za čtyři roky se prodlužuje na 366 dní, aby mezi rokem a tropickým rokem nevznikaly stále větší rozdíly.

A pak přišel Julius Caesar...

Při výpravě za poznáním, jak vznikl přestupný rok a proč je oním dnem navíc právě 29. únor, je potřeba vydat se za starověkými civilizacemi. Snaha sladit lidmi vymyšlené kalendáře s reálnými pohyby planet a změnou ročních období se datuje až do těchto dob. Každá civilizace a náboženství, které Zemi kdy obývaly, se tuto potřebu snažily vyřešit po svém.

„Starověký egyptský kalendářní rok se skládal ze dvanácti 30denních měsíců, s pěti dny připojenými na konci každého roku. Čínský kalendář je příkladem lunisolárního kalendáře (takového, který spojuje dohromady princip kalendáře solárního a lunárního – délka měsíců odpovídá délce měsíčního cyklu, přibližně 29,5 dne, zatímco délka roku se řídí rokem tropickým, pozn. red.). V něm se každé tři roky přidává jeden měsíc navíc, což umožňuje lidem oslavit v těchto letech až dva jarní měsíce,“ nastiňuje magazín Time.

29. únor, který se objevuje v kalendářích v tuzemsku, má ale konkrétně základy ve zmíněném starověkém Římě. „Romulus, první římský král, zavedl římský kalendář kolem roku 738 před naším letopočtem. Nařídil, že rok začíná v Martiovi (březnu), a má být dlouhý pouze 10 měsíců. Se zimou se totiž nepočítalo, neboť tehdy lidé nepracovali. Numa Pompilius, druhý římský král, však frustrovaný nesrovnalostmi a vědom si rozdílu mezi římským kalendářem a jinými kalendáři

v sedmém století před naším letopočtem rozhodl, že je čas začít formálně počítat zimní měsíce. Tak byly přidány Ianuarius (leden) a Februarius (únor) – na konci kalendářního roku,” uvádí Time.

I přes jeho zásah se ale vývoj v přírodě a římský kalendář příliš neshodovaly. Pokusy napravit to se různily - někdy se třeba přidával k roku ještě 13. měsíc. Pořádek se v tom povedlo udělat až Juliu Caesarovi. Ten po poradě s astronomy nechal v roce 45 před naším letopočtem vstoupit v platnost takzvaný juliánský kalendář. A ten už se docela podobal tomu současnému.

Před ním Římané zažili 445 dní dlouhý poslední rok zmatku, přičemž nový kalendář už počítal s tím, že rok trvá 365 dnů a 6 hodin a že každé čtyři roky se oněch šest hodin sčítá do jednoho dne. „Caesarův kalendář tento den přidával v podobě prodloužení 24. února na 48 hodin,” doplňuje magazín Time.

Chybička se vloudila

Dlouho se zdálo, že Caesar, jehož kalendář se i po rozpadu Římské říše nadále používal na územích, které do ní kdysi patřily, celý problém vyřešil. Jenže to bylo opravdu jen zdání. Caesarův systém totiž každoročně posouval lidmi používaný kalendář oproti tropickému roku o 11 minut.

Dlouhé roky si toho nikdo nevšiml, po mnoha stoletích se ale těchto kritických 11 minut sečetlo do takového posunu, že jej učenci nemohli ignorovat. „V polovině 16. století astronomové zaznamenali, že roční období začínají přibližně o 10 dní dříve, než se očekávalo, když důležité svátky, jako jsou Velikonoce, již neodpovídaly konkrétním událostem, jako je jarní rovnodennost,” zmiňuje web Live Science.

Když se pak papežem stal ve druhé polovině 16. století Řehoř XIII., rozhodl se Caesarovu chybu napravit. „V roce 1582 zavedl gregoriánský kalendář,” píše web Live Science.

Gregoriánský kalendář je, co se týče přestupných roků, tomu juliánskému podobný, ovšem s jednou podstatnou výjimkou. Počátek téměř každého století (roky 1700, 1800, 1900), který je dělitelný číslem 4 a tedy by měl být přestupným rokem, takovým není a má pouze 365 dní. Jedinou výjimkou jsou pak roky jako 2000, které jsou dělitelné číslem 400.

No a byl to také právě Řehoř XIII., kdo zavedl 29. únor. Uvažoval o tom velmi jednoduše - věděl, že jednou za čtyři roky (s výjimkami) bude potřeba mít přestupný rok, no a jelikož únor měl ze všech měsíců nejméně dní, hledaných 24 hodin navíc pomyslně přilepil právě k němu.

Kalendářní zmatek

Se zavedením gregoriánského kalendáře to samozřejmě také nebylo až tak jednoduché. Jelikož byl Řehoř XIII. katolický papež, v protestantských zemích nebyli právě nadšeni z toho, že by měli používat jeho kalendář. Časy se tak začaly rozcházet. Až když už to bylo neudržitelné, přijaly gregoriánský kalendář i protestantské země. Konkrétně se to odehrálo v půlce 18. století.

Rozdíly byly tehdy už tak mohutné, že při přechodu na nový systém nastaly až komické situace. „Když přijala gregoriánský kalendář Velká Británie, v roce 1752 se ztratilo ze září 11 dní - po 2. září následovalo rovnou 14. září,” uvádí Royal Museums Greenwich.

29. června 2022 se den zkrátil o 1,59 milisekundy:

A co se týče přesnosti kalendáře, ani ten gregoriánský to stoprocentně nedotáhl. „Počínaje rokem 1972 byla provedena ještě jedna úprava: vědci už počítají i přestupné sekundy, které pomáhají vyrovnat stále nepatrný zbývajících rozdíl mezi koordinovaným světovým časem (UTC), který je založen na gregoriánském kalendáři, a atomovým časem, který se přesněji přibližuje slunečnímu času a je o něco rychlejší,“ zmiňuje magazín Time.

Jejich počítání sice podle vědecké domluvy skončí v roce 2035, každoroční několikasekundový rozdíl ale jednou vyústí v to, že gregoriánský kalendář se svými přestupnými roky už zase nebude sladěn s rokem tropickým. To se ale naštěstí pro lidstvo odehraje až za tisíce let.

Oslavenci, co stárnou čtyřikrát pomaleji

Zatím každopádně 29. únor existuje a v následujících letech tomu jinak rozhodně nebude. Přibudou tak další lidé, z nichž si okolí bude střílet, že nárok na narozeninovou oslavu mají jen jednou za čtyři roky nebo že stárnou čtyřikrát pomaleji. Jak zmiňuje web muzea Smithsonian, lidé, kteří se narodili 29. února, by během klasických 365 dní trvajících let měli své narozeniny slavit spíše 1. března než 28. února, neboť tento termín odpovídá lépe.

Nešťastník, který má svátek 29. února, je Horymír. Lidí, kteří si opravdové jmeniny užijí jen jednou za čtyři roky, ale není moc. Toto jméno, které všichni známe ze staré pověsti o udatném Horymírovi a jeho koni Šemíkovi, má totiž v současnosti v Čechách jen 134 osob.

Zpracovala: Jana Petřů /zdroj internet/

LOVCI POKLADŮ

Často jsme doma vedli diskuze o hledání čehokoliv za pomoci detektoru kovů. Zjednodušeně lze hned v úvodu říci, že používání detektorů kovů je legální. Nicméně, cílené vyhledávání a vykopávání archeologických předmětů už tak úplně legální není. Pokud se octnu v situaci, kdy na procházce něco ztratím, třeba klíče nebo prstýnek a půjdu ho za pomoci detektoru vyhledat, je vše v pořádku. Pokud ale cíleně hledám a vykopávám „poklady“ pohybují se na hraně zákona a pokud tak činím na pozemku, který nevlastním, je zaděláno na další problém.

A pak se také může stát, že se opravdu něco najde. Nemusí to být úplně poklad, říkáme tomu „archeologický nález“. V tom případě je nálezce povinen ohlásit takový nález nejbližší instituci, která má na starost archeologické sbírky. Největším trnem v oku se hledač stává, pokud svůj koníček praktikuje v archeologických lokalitách a nálezy z půdy vyjímá velmi neodborným způsobem.

*Jestliže osoba **náhodně** najde archeologický nález, který **nepochází z řízeného a povoleného archeologického výzkumu**, musí takovýto nález **oznámít Archeologickému ústavu nebo nejbližšímu muzeu**. Případně nález nahlásí obci, ve které k nálezu došlo.*

Nalezená věc, kterou by nálezce přinesl hned do muzea, by pro odborníky byla **pouze předmětem bez dalších souvislostí (hloubka uložení, okolí nálezu, poloha...)** čímž nález **ztrácí na významu a hodnotě**. Proto je potřeba naleziště ponechat beze změny a vyčkat na příjezd oprávněné osoby,

„Archeologický nález – je věc (soubor věcí), která je dokladem nebo pozůstatkem života člověka a jeho činnosti od počátku jeho vývoje do novověku a zachovala se zpravidla pod zemí“
Zákon České národní rady o státní památkové péči

kteřá nález posoudí z odborného hlediska a také zajistí bezpečné vyjmutí nálezů, tak aby nedošlo k porušení.

Nálezne?

Právo na odměnu má nálezce dle zákona. V případě, že jde o nález z drahých kovů a jiných cenných materiálů, má **nálezce nárok na 10 % z celkové hodnoty nálezů, která se určí znaleckým posudkem**. Zákon České národní rady o státní památkové péči říká, že **movité archeologické nálezy patří do vlastnictví kraje, ve kterém byly nalezeny**. Nálezy se následně ukládají v muzeu, jehož zřizovatelem je daný kraj, tedy pro nálezy v našich lokalitách to bylo muzeum v Rychnově nad Kněžnou.

Pokud však půjde o osobu, která našla archeologický nález za pomoci detektoru kovů, tedy jednala se záměrem, tak nárok na nálezně nemá. Naopak ještě může být udělena sankce, jelikož uvedená činnost byla nelegální.

Nárok na nálezně je možný pouze tehdy, pokud byla hledána ztracená věc, a přitom náhodně objeven nález. Vždy ale závisí na vyhodnocení celé situace. V praxi to tedy vypadá tak, že všichni, kdo chodí po polích s hledačkou, hledají ztracené klíče od auta.

Pokud chcete hledání

praktikovat opravdu legálně musíte být archeologem, případně odborníkem z oboru muzejnictví

Hledání ve světě

Francie – povoleno pouze na plážích

Německo – povoleno pouze s licenci

Řecko – povolenou pouze s licenci

Norsko – povoleno, ale nálezy starší než 1937 nutno ohlásit a odevzdat

Turecko, Švýcarsko, Švédsko, Španělsko, Malta, Izrael - zákaz

anebo spolupracovníkem muzea.

Detektory kovů jsou nicméně velmi populární a snadno dostupné a hledači pokladů mají velkou základnu. Takováto zábava může být ale velmi nebezpečná, často se stává že předmětem nálezů je nevybuchlá munice, kterou laik nemusí ani poznat. Proto je důležité s předmětem nemanipulovat a o každém nálezů informovat obecní úřad, muzeum či Archeologický ústav. Když si je nálezce jist, že jde o munici, měl by okamžitě informovat Policii ČR.

Hledači s detektory jsou a budou. Tvoří komunitu, která na společných portálech sdílí své úspěchy. Také se ale navzájem nabádají ke slušnému a legálnímu chování. Na nejnavštěvovanějším hledačském portálu lovecpokladu.cz najdete také hledačské desatero a posledním bodem je:

Vždy se snažím chovat tak, aby hledání s detektorem

kovů mělo co nejlepší pověst.

Na hledače je možné se dívat také jako na někoho, kdo má zájem o historii a čistí krajinu od jedovatého olova, zinku či mědi. Věřte, že 98 % nálezů je opravdu odpad, který do půdy nepatří. A pokud něco hledač najde, zpravidla starší minci, jeho další cesta vede k hledání a datování a zájmem se o historické souvislosti. A tak svůj zájem dobrovolně a nutně rozšiřuje o historii. Hledání ve starých dokumentech a mapách a pátrání po starých cestách je už naprosto legální aktivitou.

Napsala: Mgr. Lenka Moravcová

Kopřivové chipsy – udělejte si z nenáviděného plevelu zdravou pochoutku

Mladé kopřivy jsou jednou z prvních jarních bylinek, které lze sbírat. Mají všestranné využití, neboť obsahují spoustu zdraví prospěšných látek. Používají se jako léčivka i do kuchyně. Jistě znáte kopřivy ve velikonoční nádivce nebo kopřivový čaj na jarní detox.

Kopřiva léčí i chutná

Mnoho lidí zná kopřivu jen jako nepříjemnou žahavku, která roste podél cest, na kraji lesa i na loukách, k zlosti pěstitelů i na zahradách, zkrátka všude se o ni můžete popálit. Bylinkáři a kuchaři však vědí své. Kopřiva je zdravá a chutná. Je přímo nabitá různými vitamíny a minerály, kromě velkého množství vitamínu C obsahuje také A, B a K, dále vápník, železo, fosfor, draslík, hořčík a sodík. Je močopudná, takže pití kopřivového čaje odplaví z těla odpadní látky, pomůže s nemocí močového ústrojí i na zažívání.

Díky vitamínu C odbourává jarní únavu a pomáhá tělu bojovat s jarními nemocemi i alergiemi. Zevně výluh z kopřivy zlepšuje

stav pokožky a bojuje s lupy. Mast pomáhá na ekzém, při křečových žilách nebo revmatismu. V kuchyni se uplatní nejen jako zdroj vitamínů, ale také pro svou pikantní chuť. Po spaření nepálí a lze ji přidat do různých nádivek, polévek, nebo z ní udělat špenát po vzoru našich babiček. Kopřiva je zkrátka všestranná a neprávem opomíjená bylinka.

Na sběr s košíčkem a rukavicemi

Chcete-li kopřivu vyzkoušet, čas na její sběr je právě teď. Sbírají se totiž jen mladé rostlinky nebo lístky, jakmile kopřiva zesílí a žene do květu, množství léčivých látek klesá a velké listy navíc obsahují značné množství dusičnanů. Její sezóna je tedy od dubna do května. Na její sběr vyrazte s košíčkem a nezapomeňte rukavice. Vybírejte méně frekventovaná místa, kam nechodí pejskaři a nejezdí příliš aut. Kopřiv klidně nasbírejte víc, dají se usušit i zamrazit.

Netradiční pochoutka

Jestli už jste vyzkoušeli kopřivy v nádivce, lahodný čaj nebo špenát, pusťte se také do kopřivových chipsů. Jsou velmi křupavé, přitom se nesmaží, ale pečou v troubě, a po dobře ochucených se doma jen zapráší. Kopřiv je potřeba poměrně velké množství, ale pokud chipsy nesníte najednou, lze je uchovat ve vzduchotěsné nádobě. Většinou ale zmizí jak mávnutím proutku, jsou totiž opravdu výborné.

Zpracoval: Jana Petruš /zdroj: internet/

Nápady na výlety

Jaro je tady a sluníčko nás vytáhne ven, pracovat okolo domu a nebo třeba na výlet. Je také potřeba odpočívat. A užít si nějaký pěkný zážitek. Náhodou na mě vykoul článěk o opočenském zámku, tak jsem si se zájmem přečetla, jaké akce se tam chystají. Třeba Vás budu inspirovat.

Od 1. 5. do 2. 6. bude na zámku v Opočně výstava azalek a rododendronů. Dále můžete navštívit obnovený zámecký park, kde probíhala rozsáhlá revitalizace. V květnu a to 4., 11., 18., 25., budou komentované prohlídky parku. 25. 5. také bude v parku dětský den. Dále 16.6., 28.7, 25.8, budou rozšířené prohlídky zámeckých obrazáren. Dále 13. a 14. 7. budou na zámku zmrzlinové dny, kde představí své výrobky zmrzlináři. Také bude na nádvoří zámku probíhat jako každý rok Kultura pod hvězdami. Pokud byste měli zájem, tak 19.7 Čas růží – muzikál s písněmi Karla Gotta, 20. 7. Trosečnice – ženské drama, 20.7 Rebelové – muzikál s písněmi ze 60-tých. let, 21. 7. Třináct u stolu – div. Komédie, 21. 7. Dracula – muzikál, 27.7 Bestiář. V srpnu se můžeme těšit 10. 8. na Letní empírové slavnosti a také Vojsko v parku – napoleonské války. 23.-25. 8. je na zámku výstava jiřin.

Pokud byste zavítali do Náchoda, tak 18.5 bude v Náchodě Food festival, dále 14.-15. 6. bude Náchod slavit 770 let, takže na náměstí budou probíhat slavnosti. 22. 6. bude Den otevřených dveří Primátor. 20.7. bude Náchodské pivobraní. 10. a 11.8. se uskuteční Svatovavřínecký jarmark a 23. 8. Muž roku. 6. a 7.9. můžete navštívit Náchodské kuronské slavnosti na zámku. Mohu doporučit, jsou moc pěkné.

A ještě Dobruška – 24.5. až 26. 5. proběhne v Dobrušce pouť. Dále 24.8 si můžete užít Street food festival v Dobrušce. A 27. 9. až 29. 9. mé oblíbené Svatováclavské slavnosti.

Pokud se týká mě, tak nejraději se toulám jen tak přírodou – lesem, loukou... Ted' na jaře to je úplný balzám na duši. Jen včera jsem byla trochu zklamaná. Chtěli jsme se projít okolo Rozkoše a všude bylo plno přívěsů a všude oploceno a cedule soukromý pozemek. K vodě nebylo skoro možné se dostat. Asi si tam kdekdo koupil pár metrů a už tam nikoho nepustí. Chápu, chtějí tam mít klid a nepotřebují, aby jim tam courali lidi. Ale přišlo mi to trochu líto.

Přeju Vám všem krásné jaro a hodně krásných chvil v přírodě a se svými blízkými.

Napsala: Hanka Matějčková

V druhém čtvrtletí letošního roku oslaví významné životní výročí naši spoluobčané:

1. dubna	paní Ljuba Rychetská	Bohdašín	83 let
6. dubna	paní Jiřina Martínková	Rokole	90 let
21. dubna	paní Jana Kolářová	Rokole	81 let
1. května	paní Ivana Pražáková	Bohdašín	60 let
19. května	pan Josef Černý	Bohdašín	60 let
29. května	pan František Vrána	Bohdašín	75 let

Všem oslavencům přejeme všechno nejlepší, hlavně hodně zdraví a spokojenosti.

zpracovala: Jana Petrů

**Přejeme všem občanům Bohdašína, Rokole, Vanovky i Bydla pohodové jaro,
dobrou náladu a hlavně pevné zdraví.**

Toto číslo bylo vydáno 19. 4. 2024 v počtu 100 ks.

Vaše příspěvky, postřehy a náměty do dalších novin můžete odevzdávat na OÚ, nebo na petru.jana.29@seznam.cz.

Křížovka ke kafičku:

Žena řídí a stěžuje si vedle sedícímu manželovi: „Ti chodci jsou hrozný. Pořád se mi pletou do cesty!“ Muž říká: „Možná by úplně stačilo, ...tajenka.“

				Křížovkářský ráj	CHUŤ (ZAST.)	ODDĚLENÍ PRÁCE A MEZD	ZN. VLAKŮ EUROCITY	ŠPINA	TAJENKA 3.DÍL	CITOSLOVCE CHYTNUŤ
← Volby ▶				KABÁTEK (ZAST.)						
				NEVLASTNÍ MATKA						
				VEZT SE						
Křížovkářský ráj	KRÁTKÝ TV VSTUP	TAJENKA 2.DÍL	HLÍZA TROPICKÝCH ROSTLIN KŘÍK				TENISOVÝ ÚDER VZDAVÁNÍ ÚCTY, BOŽSTVŮM			
KŘÍK						ANGL. KŮZLE KÓD DOMINIKÁNSKÉ REPUBLIKY				JINÝM ZPŮSOBEM
BÁSNÍK /KNIŽNĚ/					HORKO A VHLKO DEZINFECČNÍ PROSTŘEDEK					
OKR. NÁRODNÍ VÝBOR				BARAKUDA /RYBA/ ALKOHOLICKÝ NÁPOJ						
ZN. TELLURU			POPĚVEK UKAZOVACÍ ZÁJMENO			DÁMSKÝ KLOBOUCEK BEZ KREMPY OSOBNÍ ZÁJMENO				
Křížovkářský ráj	LITERATURA BA						OMASTEK ZAŽRAKY			
HROZNÝŠOVITÝ VELKÝ HAD Z JIŽNÍ AMERIKY									PRACOVNÍK MLÝNA	ŠPANĚLSKÁ MĚNOVÁ JEDNOTKA
NESCHOPNÉ MLUVIT					AFRICKÝ BŮH NEMOCI ČISTIDLO OKEN			ZKR. MĚSTKÉ POLICIE ŽATVA		
SLOVEN. OSTŘE, BRITCE						VAKOVITÉ ROZŠÍŘENÁ ČAST JICNU PTAKŮ RIMSKY 501				
Křížovkářský ráj	ANO /HOVOR. / VELKÝ PYTEL			TAJENKA 1.DÍL MATEMATICKÁ ZKRATKA						
SPOJKA PODŘADÍCÍ			RUMUN. MĚNA ŽIVNOSTENSKÝ REJSTŘÍK /ZKR. /				UMÍNENÝ ZÁPOR JEDNOTKA PRÁCE A ENERGIE (ZNAČKA)			
PATŘÍCÍ OLZE						ZABIJET (ZAST.)				
ÚDĚL (Z IND.)						DOMÁCKY JÍŘINA				